

Попис манастира Смедеревског санцака из 1516.

ОЛГА ЗИРОЈЕВИЋ

Најстарија турска сведочанства о православним богомољама на подручју Србије углавном су већ доступна научној јавности.¹ То, разуме се, никако не искључује вредност касније насталих пописа будући да омогућавају континуирано праћење манастирске прошлости бележећи, уз већ раније регистроване, и оне новооживљене. А ови, опет, не морају то увек и бити с обзиром на чињеницу да попис из 1476. године није сачуван у целини.

Из наведеног смедеревског пописа² саопштићемо, у преводу на српски језик, све вести које се односе на манастире и њихове поседе, осим оних са подручја Нишке нахије, будући да су они већ у целости објављени и доступни науци.³

У Смедеревском санцаку било је укупно 18 богомоља (уз три „земљишта манастира“).⁴ Улазиле су у састав два зеамета (оба у поседу муслимана) и 14 тимара (од којих осам у рукама хришћана, међу којима су и калуђери Раванице. У њима је било 59 калуђера (кућа),⁵ а целокупни приход износио је 23 310 [акче];⁶ најмањи је био од манастира Светог Степана код Блазнаве (87), а највећи од Раванице (12 814). У манастирском поседу налазило се 13 воденица (од којих једна рајинска), 3, односно 5 рибњака (talyan), 2 мезре и 3 ливаде. Највише земљишта било је, судећи по висини дажбина, под виновом лозом; укупан ушур од шире износио је 1987,5 медри⁷ или више од 112 000 l. Следи пшеница, 37 лукна⁸ или 6 644 kg, односно 7 594 kg, па 15 лукна зоби и 6 ражи (уз пет лукна зоби и јечма). Од кошница је уписано 150 акчи, а од воћа 30 (уз пет орахових стабала у хаса поседу).⁹ Знатан број манастирских поседа обрађиван је „споља“ (претежно су то чинили власи), што указује на њихову опустелост,¹⁰ а некад је приход од манастирске земље укључен у сеоски (па тако остаје непознат).

Манастири се наводе оним редом којим их бележи сам пописивач, уз напомену којој нахији, односно чијем поседу припадају. Нахија Кучево и Некудим Зеамет Сулејмана, сина Хасанбега Село Чачак земљиште манастира,¹¹ које обрађују власи, дају десетину, годишње одсеком 400 [акчи].

Тимар Марка, сина Радосава манастир Свети Никола у Магличу код села Рошци¹² приход 675

има риболовну бару¹³

Тимар Кара-Хамзе, човека Бали-бега

манастир Копорин¹⁴ у Некудиму

Саватије Бран(т)о(у)ш; Степан, син Радича; Радоња,

син Б(Т)рајана

кућа 3

хаса орахових дрвета 5; хаса ливада 1 приход 220

испенце 75; пшеница, 5 лукна — 80; хаса орахових дрвета — 35; хаса ливаде — 30

Тимар Паве и Манола Комнена, синова Богданових манастир Ђурановић, друго име Свети Никола,¹⁵ код

села Шаторње

Арсид калуђер

Максим калуђер

Синодор (?) калуђер

куће 3

млинова раје — 1, виногради се споља обрађују приход 1877

испенце 75; од ушура калуђера: кошнице — 15; шира 28 медри — 226; од ушура осталих: шира, 224.5 медри — 1581

¹ М. Stojaković, *Braničevski tefer*, Istorijski institut, Beograd 1987; М. Васић, О. Зиројевић, Ал. Стојановски, *Попис Нишког кадилука из 1498. године*, Споменик САНУ СХХХI, Београд 1992, 97—148; Попис Смедеревског санцака из 1476. године припрема за штампу Е. Миљковић.

² Сачуван је у целини и датиран (1516), налази се у Архиву Председништва владе у Истанбулу, у серији Тапу дефтера под бр. 1007. Овде се користе ксерокопије у личном поседу.

³ Д. Бојанић, *Ниш у раздобљу турске власти (1428—1878)*, Историја Ниша, I, Од најстаријих времена до ослобођења од Турака 1878. године, Ниш 1983, 144—152.

⁴ На подручју Нишке нахије било их је укупно 25 (*испо*), односно на целом подручју Смедеревског санцака 46, што активних што опустелих.

⁵ Уз 25 калуђера на подручју Нишке нахије (*испо*, 144).

⁶ Уз 3 796 акчи са подручја Нишке нахије, укупно, значи, 27 108.

⁷ На овом подручју износила је 56, 51 (D. Bojanić, *Turski zakoni i zakonski propisi iz XV i XVI veka za smederevsku, kruševačku i vidinsku oblast*, Istorijski institut, Beograd 1984, 154).

⁸ Смедеревско лукно тежи 179,592 kg, односно 205,248 kg (*испо*, 153).

⁹ И на подручју Нишке нахије гајене су, у мањим количинама, све врсте житарица, затим поврће (купус, бели и црни лук, сочиво и још неке махунарке), воће и, нешто више, винова лоза (37 медри или 2 090,51).

¹⁰ На подручју Нишке нахије било је 13 пустих манастира (Бојанић, *Ниш у раздобљу турске власти*, 144).

¹¹ Некадашњи манастир посвећен Богородици (Богородица Градачка, Моравскога Градца). Налазио се на месту данашње цркве у Чачку. Сама црква претворена је у џамију у каснијем времену (О. Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије до 1683. године*, Историјски институт, Београд 1984, 86—87; А. С. Аличкић, *Турски катастарски пописи неких подручја Западне Србије XV и XVI века*, I, Чачак 1984, 293).

¹² У овом селу помиње се поток Црквиште (Јов. Мишковић, *Опис Рудничког округа, с једном таблицом даљина*, Гласник СУД ХLI, Београд 1875, 150), који се може (али не мора) довести у везу са овим ишчезлим манастиром.

¹³ Белешка је делимично избрисана.

¹⁴ Ово име би се у тур. тексту могло читати и као Копорић(и). Детаљно: Зиројевић, *Цркве и манастири*, 119.

¹⁵ Мислимо да је идентичан с данашњим остацима старог манастира у суседном селу Манојловцима, које народ зове Ђури ћелије (Ђурине ћелије). Налази се у Калуђерском потоку (*испо*, 103, такође: Аличкић, *Турски катастарски пописи*, I, 298).

Тимар Али војводе
 Село Стрпче Поље, припада Руднику
 манастир Архангел,¹⁶ изван дефтера¹⁷
 Радој, син Тихосава; Хреља, његов син; Косарич (Косарица)
 калуђер
 куће 3
 њихови виногради измешани су са рајинским
 манастир Свето Благовештење, припада Руднику¹⁸ Виточа
 (Војноча) калуђер; Витока калуђер; Дит(н)омине калуђер;
 Никодим калуђер кућа 4
 не дају дрварину и траварину приход 858
 испенце 100; пшеница, 3 лукна — 51; ушур од кошница
 — 21, шира 98 медри — 686
 манастир Пречисте Ваведење,¹⁹ припада Руднику
 Јосиф калуђер
 Макса (?) калуђер
 Варлака²⁰ калуђер
 куће 3
 приход 327
 испенце 75; пшеница, 2 лукна — 34; шира, 29 медри —
 203; кошнице — 15
 Тимар Ширија, сина Килича
 манастир Рахибчић,²¹ припада Сиврице Хисару, код села
 Шаторње, имају винограде, уживају их власи, дају десетину
 приход 250
 манастир Свети Степан,²² код села Блазнаве Максим
 калуђер кућа 1 приход 87
 испенце 25; од ушура житарица и другог — 62 Нахија
 Левач
 Зеамет Балибега, сина Јахјапаше село
 Лубостин (Љубостиња)
 у атару овог села налази се 12 празних баштина,²³ које
 обрађују власи, дају ушуре, осим тога, у синору се налазе и
 виногради шест влашких села мезра Татарна²⁴ је планина,
 једну страну уживају калуђери Љубостиње а другу
 неверници села Трплана,²⁵ дају одсеком, годишње 200; у
 обавези калуђера — 100, у обавези становника села — 100
 манастир Лубостин²⁶
 Јосиф калуђер; Намратин (?) калуђер; Силвестер калуђер; . .
 . калуђер; Сава калуђер; Тијодосије калуђер; Јован влах
 (eflak) млинова (раде) 4 кућа 7
 приход са мезром Татарном 830
 испенце 150; пшеница, 7 лукна — 139; зоб и јечам, 5
 лукна — 70; шира, 33 медре — 231; ушур од кошница —
 20; млинарина — 120
 рибњак, песковити, запуштен
 манастир Пречисте Ваведење,²⁷ код села Турчина, припада
 Лепеници, уживају га споља, има винограде приход 1 330
 шира, 95 медри — 1330 мезра Трнава,²⁸ обрађује се
 споља, приход 1 005 Тимар Петра, сина Димитрашина

село Жаба у Јагодини, Левач у њему станују власи,
 дају ушуре има риболовну бару и лови се риба
 манастир Свети Јован,²⁹ познат као Предор приход
 (укупни) 1 732 Тимар Синана кетходе (ћехаје)
 манастир Свети Никола³⁰ у Левчу његови ранији
 житељи су поумирали његови виногради обрађују се
 споља приход 1 236
 Тимар Пирија, брата катиба Алије манастир
 Пречисте³¹ у Левчу обрађује се споља приход
 100
 Тимар Павка, сина Димитрија
 манастир Свети Никола код села Јармароваца,³² при
 пада Сиврице [Хисару]
 Јосиф калуђер; Јаћ(к)им калуђер
 куће 2
 приход 335
 испенце 50; шира, 20 медри — 280; воће — 5 Тимар
 Хусрева
 манастир Свети Никола,³³ припада Ужицу обрађује се
 споља приход 250
 Тимар кнеза Војина, сина Милка
 манастир у селу Градац,³⁴ припада Ваљеву
 Рафаило калуђер; Духовић калуђер; Радосав, син Арсенија;
 Рујан³⁵ калуђер
 кућа 4
 у синору поменутог [манастира] има и винограда који се
 споља обрађују приход 1 321
 испенце 100; шира, 80 медри — 1 120; рајинска воденица,
 1 камен — 30; кошнице — 79
 Тимар Добромира, сина Ранивоја, тобције Ресаве, Јована,
 сина Богдана, тобције Ресаве, Мехмеда, сина Исе Балија
 село Добршево,³⁶ у нахији Ресава
 има риболовну бару, лови се риба
 земљиште манастира Свети Никола³⁷ сејалиште је спо
 менутог села
 земљиште манастира Пречисте Ваведење³⁸ сејалиште је
 споменутог села
 Тимар калуђера манастира Раванице
 сваке године шаљу у војни поход једног ешкинцију
 мезра Јарун³⁹ у Раваници, пуста је, обрађују је сами
 [калуђери], а обрађујесе и споља
 хаса ливада — 2; воденица — 2 камена
 приход 1 714
 пшеница, 20 лукна — 340; зоб, 15 лукна; раж, 6 лукна —
 84; шира, 30 медри — 1 040; воће — 10
 Тимар Петка, сина Перића [и] Николе, његовог сина, живе
 на својим баштинама у селу по имену Мртан,⁴⁰ припада
 Куличу, годишње један од њих јаше као цебелија (оклопник)
 манастир Раваница
 у њој леже Лазоглу и Војводаоглу,⁴¹ у рукама калуђера
 постоје часне заповести ранијих султана и његовог
 величанства, нашег султана — нека је вечна његова моћ —
 које кажу да [калуђери] не дају харач и испен-

це, нека дају све порезе и новчане даће (hukuki seriyue ve rusumi ôrfiyue), а авариза диваније су опроштени и ослобођени

имена калуђера поменутог манастира: игуман, син Германа; поп Захарије; поп Макси (?); поп Нигерије (?); поп Јанчин; поп Јосиф; поп Јасафа; поп Никола; Марко дијак; Петран дијак; Васил дијак; Симон калуђер; . . . калуђер; Тијодосије (?) калуђер; . . . калуђер; Василије калуђер; Тијодо (?) калуђер; Сава калуђер; Доманек (?) калуђер; Макарије калуђер; В(0,У)лашић калуђер; . . . калуђер; Метохан (?) калуђер; Нићифор калуђер кућа 24

вакуфи⁴² поменутог манастира, уживају их калуђери који у њему живе:

приход од винограда Божић,⁴³ код поменутог манастира, калуђери га уживају од времена кнеза Лазара, шира, медри 900 — 5 400

приход од винограда познатих по имену Цреповце,⁴⁴ [налазе се] између [села] Горне и Долне Сене, уживају их споља, калуђери узимају ушур, шира, годишње 200 медри — 1200 приход од другог винограда који се налази поред поменутог Цреповца годишње шире, 250 медри — 1 500 воденице које уживају поменути калуђери: у селу Храстеници⁴⁵ на реци Ресави, 3 камена [раде] целе године у селу Комилови на реци Петрушу,⁴⁶ 3 камена [раде] целе године

¹⁶ Уписује се иза села Стрпча Поља. Данас постоји Стрпчански поток који тече с Рудника, као и Стрпчанска чесма у селу Страгарима. Да ли се наш манастир може идентификовати са Петковицом (с тим, да је, у међувремену, променио патрона)? Такође: Аличић, *Турски катастарски пописи*, I, 299.

¹⁷ Што значи да се први пут уписује у дефтер.

¹⁸ Највероватније је ту реч о Благовештењу код села Страгара, претпоставља се да је из XIV века (Влад. Петковић, *Преглед црквених споменика кроз повесницу српског народа*, САН, Београд 1950, 29; Зиројевић, *Цркве и манастири*, 55; Аличић, *Турски катастарски пописи*, I, 299—300.

¹⁹ Данас у овом селу постоји само предање о постојању овог манастира. Детаљно: Зиројевић, *Цркве и манастири*, 73—74; такође: Аличић, *Турски катастарски пописи*, I, 30.

²⁰ Или је ту реч о старослов. имену Вараак (Рад. Јовићевић, *Лична имена у старословенском језику*, Београд 1985, 176)?

²¹ Уколико прихватимо овакво читање, његово име би у преводу гласило Калуђерчић. Да ли се може идентификовати са манастиром Брезовцем (Зиројевић, *Цркве и манастири*, 46, 68; такође: Аличић, *Турски катастарски пописи*, I, 308)? Или га треба тражити у суседном селу Војковцима у којем постоје развалине неке старе цркве на месту Калуђерац (Мил. Ракић, *Качер*, Насеља 3, Београд 1905, 799)?

²² Данас не постоји. Можда се може довести у везу са некадашњом Блажином црквом у овом селу, али и са другим црквеним грађевинама на ширем подручју око Блазнаве (Зиројевић, *Цркве и манастири*, 189; такође: Аличић, *Турски катастарски пописи*, I, 309).

²³ Ове баштине (тада пуне), као и виногради који се ниже помињу можда су, у ранијем времену, припадали манастирском властелинству.

²⁴ Брдо на десној страни Љубостињске реке, припада атару щубостињског прњавора (Јов. Мишковић, *Топографски речник Јагодинског округа*, Гласник СУД 61, 182).

²⁵ Засад непознато.

²⁶ Љубостиња, манастир са црквом Успења Богородице. Основала га је кнегиња Милица уочи Косовског боја. (Детаљно: Зиројевић, *Цркве и манастири*, 129; С. Ђурић, *Љубостиња, црква успења Богородичиног*, Београд 1985.)

²⁷ У атару ранијег села Г. Баточине, у крају који се зове и Поток и Поточани, била је некада црква (или манастир) која се звала Сурчинак. Њу је, казује даље предање, пред Први српски устанак порушио неки спахија из Баточине, по којем се село прозвало Турчин. Из турског пописа дознајемо да је манастир био посвећен Ваведењу (пречесте ваведење) и да се налазио код села по имену Турчин (*исто*, 74).

²⁸ Могућно је да је и ова мезра улазила у састав првобитног манастирског поседа.

²⁹ Данас ово име — Предор — носи један заселак села Прђине, па би ту негде требало тражити овај ишчезли манастир, утолико пре што је и заветина у овом селу Свети Јован „Богопримац“ (Стан. Мијатовић, *Белица*, Насеља и порекло становништва 30, Београд 1948, 172), а риболовна бара коју бележи попис (можда је у ранијем времену припадала манастирском добру) и данас дели овај заселак од Праћине (*исто*, 170). Аустријски попис са почетка XVIII века бележи Праћину одмах иза села Жабе (Д. Пантелић, *Попис пограничних нахија Србије после Пожаревачког мира*, Споменик ХСVI, Београд 1948, 23). Поменимо и да је мезру Предор уживао (исте године) неки Хајредин војвода.

³⁰ Засад неидентификован.

³¹ Мислимо да се може идентификовати са Каленићем (детаљно: Зиројевић, *Цркве и манастири*, 116).

³² Реч је, сасвим сигурно, о качерском селу Јарменовцима у којем нема остатака црквених грађевина; зидине неке старе цркве постоје у суседном селу Гуришевцима (Ракић, *Качер*, 793), а можда се може идентификовати и са манастиром Рамаћом (вид. Зиројевић, *Цркве и манастири*, 174).

³³ Изостанак поближег лоцирања сведочио би о томе да се манастир није налазио близу неког насељеног места, мада га, можда, ипак треба тражити негде на ширем подручју око села Дракчина, јер се иза њега бележи.

³⁴ У самом селу, међутим, нема никаквих трагова сакралних објеката. Можда се то може објаснити чињеницом да су овде, сходно сачуваном предању, живели (у другој половини XVII века) ваљевски Турци. Или се, пак, овај манастир може довести у везу са црквом у селу Паунима (*исто*, 87)?

³⁵ Будући да је без дијакритичних тачака, може се читати и Жупан, Зубан и Ружан.

³⁶ Назив овог некадашњег села сачуван је у потезу села Гложана (Ст. Мијатовић, *Ресави*, Насеља и порекло становништва 26, Београд 1930, 198).

³⁷ На подручју управо наведеног села постоје рушевине двеју црквених грађевина. Детаљно: Зиројевић, *Цркве и манастири*, 142—143).

³⁸ Вид. претходну нап.

³⁹ Налазила се, вероватно, на потоку и локалитету Јаруља или Јаруљ североисточно од Ћуприје, односно источно од дан. села Иванковца (Ђ. Симоновић, *Топономастика раваничког властелинства са посебним освртом на поседе у околини манастира*, Гласник Етнографског института САНУ XXIX, Београд 1980, 102).

⁴⁰ Данас Црепово брдо ј. од ман.

⁴¹ Треба Влкоглу (Војводаоглу је очигледно *lapsus calami*). По мишљењу Симе Ћирковића, у питању су Вук Лазаревић и Лазар Бранковић (*Раваничка хрисовуља*, Манастир Раваница, Споменица о шестој стогодишњици, Београд 1981, 70—71, нап. 6).

⁴² Део манастирског поседа могао је имати и статус вакуфске земље (детаљно: у нашем раду *О манастирској својини у време турске владавине*, у штампи).

⁴³ Засад непознат.

⁴⁴ Данас постоји, јужно од манастира, локалитет „Црепово брдо“ (Симоновић, *Топономастика раваничког властелинства*, 110). Реч је, очигледно, о винограду познатог властелина Црепа („виноград насадих и друге купих у Црепа и К)гда“), који је ушао у састав раваничког властелинства пре но што ће кнез Лазар издати своју повељу (Ћирковић, *Раваничка хрисовуља*, 75). Турски попис га прецизно лоцира и, судећи по њему, постојала су бар два винограда.

⁴⁵ Засад непознато.

⁴⁶ Данас постоји Петрушин поток који извире на источним падинама брда Бабе (Рад. Прокић, *Средњовековна архитектура Петрушке области*, Завод за заштиту споменика културе, Крагујевац 1986, 11), па негде на том простору треба тражити село Комилову.

у селу Милови⁴⁷ на реци Ресави, 1 камен [ради] целе године на мезри Јарун,⁴⁸ 1 камен [ради] целе године код манастира, 2 камена [раде] целе године приход од поменутих воденица годишње — 3 000 свега приход од поменутог вакуфа — 11 100

манастир Врбова⁴⁹ на обали реке Дунава
уживају га калуђери поменутог манастира, има [и] богато риболовиште⁵⁰ [у коме] лове рибу
годишњи приход 400

Матијица калуђер; Никола калуђер; Аксентије калуђер;
Димитрије калуђер; сиромах калуђер кућа 5

⁴⁷ Будући да се у ресавском селу Миливи један извор зове Топлик (Мијатовић, *Ресави*, 219), ова воденица треба да се налазила у том селу. Ослањајући се на текст раваничке хрисовуље („село Рибник. И воденица на Топлику ниже брда“) везивана је за данашње село Поповац код Параћина (Симоновић, *Топономастика раваничког властелинства*, 100). Додајмо још и да делови ресавских села Мачевца и Дубља носе назив Рибник (Мијатовић, *Ресави*, 205, 217).

⁴⁸ Вид. нап. 39.

⁴⁹ Да ли овај некадашњи манастир (забележен под народним именом) треба тражити на познатом праисторијском, античком и средњовековном налазишту Манастир (између Госпо-

ђиног вира и Падине на Дунаву)? Познато је, наиме, да је у овој природно заштићеној ували током XIV века засновано насеље, а да је црква изграђена у исто време када је настало и насеље. Тачније, у време издавања раваничке повеље (осамдесетих година) на локалитету Манастир већ је постојало насеље са црквом. Црква се налази недалеко од обале и источним делом лежи на овећој стени. На основу опште концепције и декорације фасадних зидова датира се у наведено време, а због сличности са моравским градитељством средњовековне Србије (Раваница, уз друге на подручју источне Србије и Бугарске). По тврђењу Ст. Новаковића, црква је била посвећена Богородици. Отуда и назив Госпођин вир на Дунаву који се сада налази око 250 km узводно од локалитета Манастир. Подсетимо да се властелинству манастира Раванице дарује, између осталог, и „Вир Госпођин на Дунаву“ (Д. Минић, *Манастир — праисторијско, античко и средњовековно налазиште*, Старице XXXIII—XXXIV, Београд 1984, 153—157).. Иначе, место изузетно богато рибом (вид. Мих. Петровић, *Ђердански риболови у прошлости и садашњости*, СКА, Београд 1941, *passim*, вид. такође следећу нап.). Богомоља је, најпре, била саграђена као гробљански култни објект (Минић, *Манастир*, 156). У време настанка турског пописа она се, међутим, води као манастир и њено бележење непосредно иза манастира Раванице недвосмислено указује на постојање сасвим одређене везе међу њима. Иначе, не треба сасвим искључити ни могућност друкчије идентификације овог манастира. Подсетимо на постојање црквених грађевина у Рибници и Пецкој бари (исти, *Рибница — праисторијско и античко налазиште, средњовековно насеље са некрополем*, 261; исти, *Пецка Бара — праисторијско, античко и средњовековно налазиште*, 301—302, Старице XXXIII—XXXIV, Београд 1984).

⁵⁰ У тур. тексту baliklak, baliklaga.

Rôle d'impôts des monastères du sandžak de Smédérévo de 1516

OLGA ZIROJEVIĆ

Sur la base du rôle d'impôts du sandjak de Smédérévo l'auteur communique, traduites en serbe, toutes les informations relatives aux monastères orthodoxes et à leurs domaines (exception faite pour le territoire de la nahie de Nich, étant donné que les informations sur celle-ci sont depuis longtemps accessibles à la science).

Le nombre total des monastères s'élevait à 18 (avec, en plus, trois «terrains de monastères»), alors que le

nombre des moines qui y résidaient était de 59 personnes. A en juger par le montant des impôts, c'est la viticulture qui était la plus développée. Par ailleurs, les monastères faisaient partie de deux zéamets et de 14 timars (les chrétiens, à leur tour, comptant parmi les spahis). L'information qui attire l'attention est surtout celle sur le statut de vakouf (fondation), octroyé à une partie du domaine de Ravanica.